

Universal Declaration of Human Rights - Fulfulde, Nigerian

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

NANONDIRAL WINNDEREYANKEEWAL HAKKEEJE AADE

NAATIRKA

E tuugnaadeko wonde keftingal horma kala nedfɔ e nder besngu aadee e hakkeeki potɗi woni dɗaɗɗuudi ndimaagu potal e jam e nder aduna,

E tuugnaade wonde ko baasgol heftinde kam e calogol tottude hakkeeki aade ngaddi barondiral e salaare sanndolin nde e nder aduna e kadihuccande adunam mo aade hebi yamiroore haalde e miijaa de no henanorii ɗum yontii ete kadi yimbe poti jeyde koye mumen ceerta e kulol e baasal sabu aadee yidde d'um,

E tuugnaade wonde ina teenɗi yo hakkeeki aadee ndeenire yamiroore laawɗinaande mbele aadee waasaa tonngeede e gullitaagol dowrowol so tawii fawaama kalfaandi kiisndi walla waawnere ɓ urtunde,

E tuugnaade ina teenɗi nde ɓamtatoo ɓiyngu yummaagu hakkunde leyɗeele dimɗ uɗe,

E tuugnaade e nanondiral leyɗeele caaktangal woondoore leyɗeele jowitiide e hakkeeki gadani aadee bayɗi no ndimaagu, teddungal e nder potal rewɓe e worɓe. Leyɗeele ɗee koddirii e daranaade ɓamtaare renndo e ɳiɓgol fannuji nguurndam moyyam,

E tuugnaade e wonde leyɗeele dentude jeytiide ɗee, e ballondiral e fedde leyɗeele dentude jeyde koye mumen pellitii ɳiɓnude horma hakkeeki aade kam e ndimaagu,

E tuugnaade e ɓulngo renndaande ngam tafde hakkeeki aadee kam e ndimaagu, leyɗeele ɗee teenɗinii nafoore ɓurtunde wonde e pellitgol, ko ndeen batu nguu nanondiri, holliti:

Ngal-ɗoo nanondiral winndere yan keewal jowitiingal e hakkeeki aadee wayi ko no laawol gootol ɳii ngam yettaade leyɗeele mbele yimbe ɓee e renndooji ɗii mbaɗa ɗum e hაკillaaji mum e kala sahaa kadi et e jannginde e nehde mbele ɓamtoo horma hakkeelleji aadee e ndimaagukuule yettaama mbele saree e nder leyɗeele, ciynugol ngol ina foti feeɗde, teskee e yimɓ e fof.

Kuulal gadanal

Innama aadeeki fof poti, ndimɗidi e jibinannde to bannge hakkeeki. Ebe ngoodi miiɗo e hakkilantaagal ete ebe poti huufo ndirde e nder ɓ iynguyummaagu.

Kuulal 2

Gooto kala ina waawi hokkunde hoore mum hakkeeki e ndima guuji kaalaadi e nanondiralngal tawa alaa paltagol nguru, mbaydi, leɳol, ɗemngal, diine, iwdi leydi walla renndo, ɗaɳal, jibinande walla kala ngonka.

E ko fawtii heen hay paltoor gooto woodataa e dow yowitaade e dawrugol, ɳaawoore hakkunde leyɗeele fawaade e nedfɔ ummiɗo leydi walla nedfɔ mo yowitaaki maa woni pawido yamiroore laawɗinaande waawnde wonde fof.

Kuulal 3

Innama aadee kala ina jogii hakke wuurde, e hakke ndimmagu kam e hakke ndeenka e kisal hoore mum.

Kuulal 4

Hay neddfo gooto fotaaɗi tonngaade e maccungaa gu maccungaagu e njeeygu aadee ko ko harminaa e no waawi si foraade fof.

Kuulal 5

Hay neddfo gooto fotaaɗi leepeteede walla fiyeede piyle jaltude neddfaagu walla koynooje.

Kuulal 6

Neddfo kala ina jogii hakke annditireede neddfaagu mum e kaayitaaji ñaawaadi.

Kuulal 7

Yimbe fof poti e laamu ete poti fotde ndeendka e yeeso laamu. Yimbe fof ina poti fotndeende e reeneede e heedi heedi baawdo yabbude kule ngal nanondiral yimbe fofina poti reeneede e tooñange tawa alaa paltoor.

Kuulal 8

Neddfo kala ina jogii hakke wullitaade ñaawoore e leydi mum so tawii o gañaama, o tooñaama walla so hakkeji makko njoolaama. diin hakkeji ina ngannde e laamu e ñaawooje.

Kuulal 9

Hay gooto fotaaɗi nanngede sokee walla yaltinee leydi tawa ko e dow mbaawka e belaaɗe.

Kuulal 10

Neddfo ina jogii hakke e heddeede e nder potal e sahaa ñaawoore nde yowitaaki, nde wadɗataa heedi-heeda (jinngataa). ñaawooɓe ßenguurotaako poti ñaawde hakkeji fotdeji neddfo fof ko takkaa haa heɓ ni dɗum ñaawore.

Kuulal 11

1. Kala neddfo tuumaado bonnannde ina foti reweede haa ko fawaa e mum ko annde ina woodi walla alaa tawa ko ñaawoore laadɗinnaande nde suudaaka ñaawi e tawtingol ñaawoɓe luundiibe heedbe bannge ñaaweteedo oo.

2. Hay gooto fawetaake bonnannde walla war ngo tawa nde wadatee ndee waawa wonde ko teenɗi e mum e yowitaade e laawol leydi walla laawol hakkunde leydeele. Ko noon ne hay gooto fawetaake sariya baddo huunde tawa nde wadatee ndee o jotondiraani heen.

Kuulal 12

Hay gooto yabbetaake, tooñee e nder nguurndam mum, e nder besngu mum e nder jotondiral mum walla neddfaagu mum lesdinee, naange hay gooto e dowlugol mum potaani ñifeede. Neddfo kala ina jogii hakke reenaneede deɗe teenɗinooji ndimaagumum.

Kuulal 13

1. Neddfo ina jogii hakke yahde dɗo welaa fof e no weliraa fof kam suɓaade hoɗannde mum e nder leydi.

2. Neddfo ina jogii hakke yaltude leydi kala hay so tawii ko ndi makko kam e artude e leydi mum.

Kuulal 14

1. E sahaa kulol, nedfɔ kala ina jogii hakke yeewde moolaare e dañde leydi moolndi dɔm e godde dee.
2. Oo hakke noon waawaa fawaade e warde hoore doge yeewa moolɔ dɔm, o waawi fawaade tan ko e jamirooje fedde leydeele dentude.

Kuulal 15

1. Nedfɔ kala ina jogii hakke jeyeede e leydi, woni jogaade ngenndi.
2. Hay gooto waawaa e dow belaafe haɗeede jogaade ngenndi walla waylude ngenn di.

Kuulal 16

1. Caggal nde nedfɔ dañii duubi kelliɗuya so ko o debbo, so ko o gorko faltaa ki leñol, nguru, leydi ono jogi hakke resde maa reseede, o darna fooyre. Ko kambe poti heen hakkeeji jowitiidɗi e dewgal so ina humee walla so ina ittee (goorko e dewbo).
2. Dewgal fawii ko e yidde resondireebo dɗiɗo bee wonaa ina fawee e waawnere.
3. Besngo ko kam woni tergal gadanal e nder rendo besngu inajogii hakke ndeenka immoraade e renndo kam e laamu leydi ndii.

Kuulal 17

1. Kala nedfɔ walla dental yimb e ina jogii hakke e jeyal leydi.
2. Hay gooto fotaani e amdu e waawde haɗeede jeyi mum.

Kuulal 18

Kala nedfɔ ina jogii hakke ndimaagu miiɗo, hakkilantaagal kam e diine. Oon hakke ina roondii ndimaagu waylude diine kam e ndimaagu tabitinde diine mum walla yi yannde mum kañum gooto walla e wondude e wodɗe. Ngaal tabitinal diine noon ina nona ko dɗuudii e ko feeñi fof tawa ko rewneede e dow jande, walla dewal walla jamirooje diina oo.

Kuulal 19

Nedfɔ ina jogii hakke e ndimaagu jogaade miiɗo e saaktude miiɗo mum dɔm firti ko joom mum fotaami hulde feeñinde miiɗo mum walla wiɗtude, heɗde kam e sarde miiɗooji e kabavuuji tawa woyaaki keeri hakkunde leydeele e no sardaa fof.

Kuulal 20

1. Nedfɔ kala ina jogii hakke e ndimaagu waɗɗe batu walla fedde nde wonaa fitina.
2. Hay gooto fotaani waawneede jeyeede e fedde alay sago.

Kuulal 21

1. Nedfɔ kala ina jogii hakke e jeyeede e terɗe gardiidɗe leydi mum. Tawa ko kañum e hoore mum walla tawa ko waabaade e be yimbe e cubii ina njoodañii leydi sabu joñeede geɗe mum.
2. Nedfɔ kala ina jogii hakke ardineede walla joñeede geɗe golle leydi e dow potal.

3. Muuyaande leydi ndii ko ñiɓgol kalfaandi laamuuji dīi. Ndiin kalfaandi ñiɓortoo tan sosde wooteeji cuboo subngo laabngo e leydi kala, tawa cubotoo dō kala ina tottee ndimaagu mum timmungu.

Kuulal 22

Nedɗo kala e nder renndo ina jogii hakke e ndeen ka renndoyankeewo. ɗumko weltaare hakkeji fagguduyankoj e renndoyan heeji e pina yankooji katojinaa dī e ndimaagu e bamtaare aade e dow tuugnaade e ngonka leydi fof.

Kuulal 23

1. Nedɗo kala ina jogii hakke liggaade e dow potal hujjiaaji liggeey e ndeenka baasgol gollaade.

2. Yimbe fof poti fotde njɓɗi so tawii be potii liggeey.

3. Kala liggido ina jogii hakke njɓɗi di fotndi heen, njɓɗi mbaawndi jogaade mo kanke e ɓesngu makko mbele njogoo ngonka moyya tedduka. Njɓɗi ina haani timminireede catiɗe renndoyankooje.

4. Nedɗo kala liggotoodo ina jogii laawol tafde fedde wullitaare hakkeji liggeey walla yantondirde fedde liggotoobe mum e pedle godde liggotoobe so tawi ede ndenndi ngoy aaji e anniya.

Kuulal 24

Nedɗo kala ina jogi hakke e fooftere walla weltinde ɓernde num walla wooda dō haa'ɗni liggeey mum ete kala liggotoodo ina jogii hakke e fooftere yɔɓ eteende.

Kuulal 25

1. Nedɗo kala ino foti jogaade hakke nguurndam cemordam haa waawaa toppitaade cellal mum, ngonka mum eka ɓesngu mum haa teenɗi e nguura, kodlei, safaara e gedde renndo; omo jogii hakke e ndeenka so tawii o liggaaki, walla o sellaani ma walla o jodtaa de e doole mum, walla kes joodiido, naywudo walla kala gedde baasooje wallitde nguura dē pawaaɗi e bellanteeje.

2. Jibinaaɗo debbo e sukaaɗu ina njogii hakke ballal e toppitaagol keeriidi. Sukaabe fof, woni a jibinaabe e nder dewgal walla caggal dewgal poti fotde to bannge ndeenka renndoyankeewo.

Kuulal 26

1. Nedɗo kala ina jogii hakke janɗe janɗe foti wonde ko nde alaa njɓɗi hay sinna ko to arwaniire e gadanal. Janɗe sukaabe ina foti wonde alay sago. Janɗe karallaagal ina foti huɓtidin'de: janɗe toownde ina foti udditanaade moni kala taw alaa heedi-heeda, tawa ko e baawal mum.

2. Janɗe foti ko feertinde nedɗankaagal, ɓeyda teddin'de hakkeji innama Aadee, heɓɗe hoore mum. Ina foti waalitde paamondiral, muɓundiral, cehilaagalhakkunde leydeele e kala senngooji leyyi walla diineeji, fawitii heen bamtaare golle dowlajji dentuɗi ngam moyyere ina duumoo.

3. Jibinaabe ina poti subaade hol fannu janɗe ndokkata sukkaabe mum.

Kuulal 27

1. Nedɗo kala ina waawi e sago mum jeyeede e bamtugol pinal rennde mum, huutoroo ñeeɓe e wallitde bamtaare ganndaliyankeewal e kala ɓure jaltooje heen.

2. Nedɗo kala ina jogii hakke ndeenka muuyaade mum to bannge nedɗankaagal e jawɗi tuugniide e ɓulngo ganndal, coñce, ñeeɓal dē o tafi.

Kuulal 28

Nedɗo kala ene foti daranaade ñifagol hakkeeki innama aadee kam e ndi maagu mum to bannge renndo e nder winndere mbele kuule kaalaade ender ngalɗo nanondiral njetto faandaare toɗɗaande nde.

Kuulal 29

1. Innama aadee ina jogii hujjaaji fayde e renndo ngo ngannduɗaako bamtaare huubtidinde nedɗfankaagal makko tan waawi wootde.

2. E nder kuutorogol hakkeeki makko kam e naftorogol ndimaagu makko, moni kala fawaa e mum tan ko ɗooftogol sardiyeeji ngam teenɗin'ɗe keftingol e nehtanagol hakkeeki wodɓe ngam timminde nedɗan kaagalngam geɗe denndaande kam e ngonka moyya kuubtidinɗo ngam ɗaɓje renndo potal.

3. Dii hakkeeki e nguu ndimaagu mbaawa ɗaɓeende e dow luundaare paandaalee muuyaabe dowlaji dentuɗi.

Kuulal 30

Hay kuulal gootal gummingal e ngal ɗo nanondiralɗotaani jaggireede ummii ko e leydi, walla dental keeringal, walla nedɗo keeriido. Hay nedɗo gooto, walla dental walla leydi potaani jogaade golle tawa faandaare mumen ko firtude hakkeeki e ndimaagu kalaadi e nder nanondiral ngal.
